

Lingvistiska landskap vid ett sjukhus och en domstol i Finland

Eveliina Tolvanen, Anne-Maria Kuosa & Camilla Wide
Åbo universitet

1 Inledning

Finland är ett tvåspråkigt land med två nationalspråk, finska och svenska (Finlands grundlag 731/1999). I denna artikel diskuterar vi hur Finlands tvåspråkighet syns i lingvistiska landskap i Åbo (fi. Turku), en av Finlands största tvåspråkiga städer. Lingvistiska landskap¹ beskriver hur språk är närvarande och synliga i skrift i offentliga rum på olika typer av skyltar och andra meddelanden (Cenoz & Gorter, 2006; Landry & Bourhis, 1997)². Vi fokuserar på organisationer med ett offentligt uppdrag och analyserar därför användningen av språk på skyltar vid två offentliga organisationer i Åbo: Åbo universitetscentralsjukhus, som ansvarar för den specialiserade sjukvården i landskapet Egentliga Finland, och Egentliga Finlands tingsrätt, som har som uppgift att avgöra brottmål, tvister mellan enskilda individer samt ansökningsärenden till exempel gällande skilsmässor och vårdnad om barn. Båda organisationerna betjänar det tvåspråkiga Egentliga Finland, och Åbo universitetscentral-

¹ På svenska används både *lingvistiskt landskap* och *språkligt landskap/språklandskap* om det aktuella forskningsområdet. Vi har valt att använda termen lingvistiskt landskap som endast har en betydelse, hur språk synliggörs i offentliga rum (se Syrjälä, 2018, s. 16).

² Forskningsområdet präglas av en teoretisk och metodologisk mångfald som även berör hur forskningsobjektet definieras, men det kan inte i presenteras i sin helhet i denna artikel. För en utförligare diskussion, se Gorter & Cenoz (2024, s. 1–23).

sjukhus tillhandahåller service även för det helt svenskspråkiga Åland och de starkt svenskspråkiga områdena i Österbotten.

Språkdemografiskt sett är Åbo ett lämpligt forskningsobjekt, eftersom andelen svenskspråkiga³ (5,5 %) är mycket nära andelen svenskspråkiga i hela landet (5,2 %). Landskapet Egentliga Finland, där Åbo ligger, är också språkligt heterogent: det består av 27 kommuner, varav en (Åbo) är tvåspråkig med finska som majoritetsspråk, två (Pargas och Kimitoön) är tvåspråkiga med svenska som majoritetsspråk, och 24 är helt finskspråkiga. Samtidigt ökar andelen och antalet talare av andra språk i såväl Åbo, den omgivande regionen som hela Finland (Statistikcentralen, 2023). Vårt syfte är därför att utreda hur offentliga organisationer såsom sjukhus och domstolar i Åbo beaktar den språkliga mångfalden i Åboregionen på sina skyltar. I synnerhet fokuserar vi på hur svenskan, nationalspråket med färre talare, representeras på skyltarna. Vi ställer följande forskningsfrågor:

1. Hur används olika språk i det lingvistiska landskapet vid Åbo universitetscentralsjukhus och Egentliga Finlands tingsrätt?
2. Vilken roll har svenskan i det lingvistiska landskapet vid de två organisationerna?
3. Vilka konsekvenser får språkvalen i det lingvistiska landskapet i de undersökta delarna av organisationerna?

Vi inleder artikeln med att presentera statistik över språken i Finland (avsnitt 2). Därefter diskuterar vi den aktuella lagstiftningen i Finland (avsnitt 3) samt lingvistiska landskap och språkpolitik (avsnitt 4). Efter det presenteras materialet och metoden för studien (avsnitt 5) och de empiriska resultaten (avsnitt 6). Artikeln avslutas med en diskussion av resultaten (avsnitt 7).

2 Språken i Finland och i Åbo

Enligt den officiella statistiken från 2022 har 4 779 000 invånare i Finland (85,9 % av befolkningen) meddelat finska som sitt modersmål, medan antalet invånare med svenska som modersmål är 288 000 (5,2 % av befolkningen) (Statistikcentralen, 2023). Utöver nationalspråken finska och svenska har de samiska språken ställning som officiella språk inom samernas hembygdsområde, till exempel i Enontekis, Enare och Utsjoki i norra Finland (Samisk språklag 1086/2003), och teckenspråkiga garan-

³ I Finland registrerar invånarna ett modersmål i befolkningsdatasystemet.

terås möjligheten att använda och få information på sitt eget språk (Teckenspråkslag 359/2015).

Den svenskspråkiga befolkningen i Finland bor främst vid kusten där många kommuner är tvåspråkiga med svenska eller finska som majoritetsspråk⁴. För att en kommun ska definieras som tvåspråkig ska den språkliga minoriteten utgöra minst åtta procent av invånarna eller bestå av minst 3 000 invånare (Språklag 423/2003, § 5)⁵. Till exempel i huvudstaden Helsingfors, som är tvåspråkig, är andelen svenskspråkiga 5,5 %. Även om de flesta tvåspråkiga kommuner i Finland har finska som majoritetsspråk, är svenska majoritetsspråk i några kommuner i Åboland (t.ex. Kimitoön), Österbotten (t.ex. Jakobstad) och Västra Nyland (t.ex. Ingå). (Kommunförbundet, 2024).

Utöver de språk som har en officiell ställning används också flera andra språk i Finland. Enligt den officiella statistiken från år 2022 har 496 000 personer (8,9 % av befolkningen) registrerat ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska, och antalet ökar stadigt. De vanligaste övriga språken som talas i Finland är ryska, estniska, arabiska, engelska och somali. Utvecklingen gäller också den traditionellt starkt tvåspråkiga Åboregionen. Som landets äldsta stad var Åbo Finlands kulturella och politiska centrum under den svenska tiden fram till 1812, då Helsingfors blev landets huvudstad (Uppslagsverket Finland, *Åbo*). I slutet av 2022 hade Åbo 197 000 invånare, varav finska är modersmål för 160 000 (80,7 %) och svenska för 11 000 (5,5 %). Antalet invånare med ett annat modersmål än finska, svenska och samiska var 27 000, och andelen av talare av andra språk (13,8 %) var relativt hög jämfört med andelen i hela landet (8,9 %). De största andra språken som talas i Åbo är ryska, arabiska, kurdiska, albanska och somaliska (Statistikcentralen, 2023).

3 Språkliga rättigheter för finsk- och svenskspråkiga i Finland

Finlands nationalspråk finska och svenska har ett starkt skydd, och användningen av dem regleras i flera lagar (t.ex. Finlands grundlag 731/1999, Språklag 423/2003). Syftet med lagarna är att säkerställa att de språkliga rättigheterna förverkligas i Finland, särskilt i fråga om hur

⁴ Enspråkigt svenska kommuner finns endast i det enspråkigt svenska landskapet Åland.

⁵ Några kommuner har valt att bli tvåspråkiga även om detta kriterium inte fylls (Korsnäs, Närpes, Larsmo, Lojo).

service på svenska tillhandahålls. Enligt språklagen har var och en rätt att använda sitt eget språk, finska eller svenska, hos myndigheter (Språklag 423/2003, 2§). Språkanvändningen på skyltar utgör en väsentlig del av tvåspråkig service, och även detta regleras i lagstiftningen. Myndigheterna i tvåspråkiga kommuner ska se till att informationen på skyltar och trafikmärken finns på båda nationalspråken (Språklag 2003/423, 33§). Det är dock oklart om regleringen gäller skyltar också inom olika typer av organisationer.

Rätten att kunna använda och få information på båda nationalspråken är särskilt viktig i känsliga situationer. Hit hör hälso- och sjukvård (Mustajoki, 2020) samt kontakter med myndigheter, till exempel rättsväsendet (Tallroth, 2007). Att få använda sitt eget språk är centralt vid exempelvis rättegångar. Båda språkgrupperna, finsk- och svenskspråkiga, har lagstadgad rätt att använda sitt eget språk under rättsprocesser utan att behöva begära om det (Rättegångsbalk 1734/4, kap 4, 1§). Det är likaså viktigt att kunna använda sitt eget språk i vårdsituationer, även om man i sitt vardagsliv skulle använda också andra språk (Mustajoki, 2020). I lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021, 5§) konstateras därför att social- och hälsovård på tvåspråkiga områden ska ”ordnas på både finska och svenska så att kunderna blir betjänade på det språk de väljer, antingen finska eller svenska”.

Tillgången till offentliga tjänster på båda nationalspråken övervakas regelbundet i Finland, men det finns inga sanktioner för brister. Regeringen rapporterar till riksdagen under varje valperiod om tillämpningen av språklagstiftningen (Språklag 423/2003, 36, 37§). I rapporterna har det konstaterats att tillgången till service på svenska i Finland inte är självklar och att de grundläggande språkliga rättigheterna inte nödvändigtvis garanteras till exempel inom hälso- och sjukvården och rättsväsendet (t.ex. *Språkberättelse*, 2021). Finland är således ett *de jure* tvåspråkigt land, men *de facto* fungerar tvåspråkigheten inte nödvändigtvis inom alla områden (Suksi, 2017).

4 Lingvistiska landskap som ett uttryck för språkpolitik

Att ett språk är synligt i det lingvistiska landskapet i en miljö kan ha en *kommunikativ* funktion, som signalerar att språket i fråga kan användas i miljön, men det har även en *symbolisk* funktion, som innebär att synligheten symboliserar språkets status i området eller samhället (Landry & Bourhis, 1997, s. 25). På så sätt kan lingvistiska landskap anknytas till förhållandet mellan olika språk och språkgrupper i ett samhälle, särskilt

majoriteten och språkliga minoriteter (Cenoz & Gorter, 2006, Gorter, 2012). Till exempel Syrjälä (2018), som undersökt lingvistiska landskap på tvåspråkiga områden i Finland, konstaterar att svenskans synlighet i det offentliga rummet har ett viktigt symbolvärde; när svenskan är synlig i offentliga utrymmen är det lättare att uppfatta den som en viktig del av det tvåspråkiga Finland. Samtidigt är skyltningen på svenska viktig också av rent praktiska skäl, eftersom de svenskspråkiga ska få information på sitt eget språk.

Bruket av olika språk på skyltar i en organisation kan regleras i en officiell språkpolicy, men valet av språk på skyltar kan också vara oavsiktligt eller omedvetet och påverkas av faktorer såsom tillgängliga ekonomiska resurser eller behov hos anställda och besökare (se Gorter, 2021; Hovens, 2021; Schuster m.fl., 2017). Vid en av de aktuella organisationerna, Åbo universitetscentralsjukhus, har man utarbetat ett språkprogram (utkom 2010, uppdaterat 2021; VSSHP, 2021) med målsättningen att utveckla effektiva metoder för att garantera svenskspråkiga patienter samma rättigheter som finskspråkiga. I de olika versionerna av språkprogrammet nämns skyltar som ett område som ska beaktas; svenska och finska ska användas på skyltarna vid de olika enheterna vid sjukhuset (se även Tolvanen, u.a.). Den andra organisationen, Egentliga Finlands tingsrätt, har däremot inte utarbetat en språkpolicy där användningen av språken skulle regleras i detalj. I den dagliga verksamheten följer tingsrätten den aktuella lagstiftningen (Språklag 423/2003; Rättegångsbalk 1734/4), som bland annat fastställer behandlingsspråket och språket i domar, beslut och andra handlingar. För användningen av språken på skyltarna finns det dock inga specifika regler.

Enligt Gorter (2021, s. 19) och Gorter och Cenoz (2024, s. 80–88) kan språkens synlighet i det lingvistiska landskapet spela en avgörande roll för språkval och språkliga praktiker hos personer som besöker miljön i fråga, särskilt om de tillhör en språklig minoritet. I vilken utsträckning språkliga minoriteter använder sitt språk har samtidigt en inverkan på framtida språkpolicyer, vilket något förenklat innebär att förhållandet mellan språkpolicyer, skyltar och språkbrukarnas språkliga praktiker är ömsesidigt (Gorter, 2021). Det lingvistiska landskapet avspeglar därför inte bara språkförhållanden och språkliga hierarkier i ett samhälle, utan också påverkar vilka språk som upplevs som tillåtna och vilka som faktiskt används i praktiken. Med andra ord har det lingvistiska landskapet en direkt koppling till maktstrukturer: det kan antingen stödja den rådande språkliga hierarkin eller ifrågasätta den, exempelvis genom att främja bruket av ett minoritetsspråk (Cenoz & Gorter, 2006).

I denna artikel utgår vi från att språkbruket på skyltar utgör en ofrånkomlig del av språkpolitiken i offentliga organisationer. Det är viktigt att personer som besöker deras utrymmen kan orientera sig och hitta de tjänster de behöver. Därför bör också skyltar finnas tillgängliga på ett språk som den som använder offentliga tjänster förstår (se Schuster m.fl., 2017). I offentliga utrymmen utgör lingvistiska landskap således ett viktigt delområde som bör beaktas i förverkligandet av de språkliga rättigheterna i Finland. Samtidigt inverkar skyltarna även på vem som kan känna sig trygg att använda sitt eget språk i omgivningen i fråga (Gorter, 2021). Forskning om lingvistiska landskap kan således både synliggöra de språkpolitiska val som görs av offentliga organisationer (se Schuster m.fl., 2017) och belysa hur de lagstadgade språkliga rättigheterna förverkligas i praktiken.

Slutligen menar vi att organisationernas praktiska språkval kan bidra till hållbar språkpolitik i ett *de jure* tvåspråkigt men *de facto* flerspråkigt land. Begreppet *hållbarhet* innebär bland annat att man säkerställer att alla blir rättvist behandlade och att institutioner är inkluderande (mål 16, FN-förbundet, 2024). Detta gäller inte minst sjukhus och domstolar. Enligt FN:s globala agenda är det viktigt att säkerställa allas tillgång till information och därigenom skydda grundläggande friheter (mål 16.10, FN-förbundet 2024). Genom att försäkra att språket inte utgör ett hinder för att få offentliga tjänster bidrar hållbara språkpolitiska val till att så många som möjligt, oberoende av språk, har tillgång till tjänsterna.

5 Material och metod

Materialet för denna studie har samlats in i oktober 2022 genom fotografering av skyltar med verbalt innehåll vid de två undersökta organisationerna (se Tolvanen m.fl., 2025). Vid Åbo universitetscentralsjukhus (hädanefter *sjukhuset*) fotograferades entréhallen i det s.k. A-sjukhuset, som är den äldsta byggnaden vid sjukhuset och utgör en bra utgångspunkt för en första jämförelse med tingsrätten (för en jämförelse av skyltar i olika delar av sjukhuset, se Tolvanen u.a.). Vid Egentliga Finlands tingsrätt (hädanefter *tingsrätten*), som är placerad i Åbo rättscenter, fotograferades ingången, entréhallen och de allmänna utrymmena. Vi sökte tillstånd för fotograferingen på förhand. Fotograferingen omfattade endast de skyltar som producerats av den offentliga organisationen i fråga och som därför kan förväntas följa lagstiftningen (s.k. *top down*-skyltar, se Ben-Rafael m.fl., 2006), inte meddelanden på till exempel anslagstavlor som kan ha satts upp av andra organisationer eller till och med privatpersoner. Av forskningsetiska skäl fotograferades inte personer som vistades i

utrymmena eller offentliga handlingar med personuppgifter (t.ex. domstolarnas avgöranden) på tingsrättens anslagstavlor.

Metoden omfattar både kvantitativ och kvalitativ analys av de insamlade skyltarna (se också Tolvanen m.fl., 2025). Analysenheten är en skylt, en visuell enhet som innehåller text på ett eller flera språk. I enlighet med Reh (2004, s. 5) räknas texter på flera språk som en del av samma, flerspråkiga skylt om de har ett liknande innehåll, en liknande funktion och ett liknande utseende samt är placerade nära varandra, så att läsaren samtidigt har tillgång till de olika språkversionerna. Detta innebär exempelvis att texterna på olika språk i bild 1 kategoriseras som en trespråkig skylt i stället för tre enspråkiga skyltar. Skyltarna har kategoriserats enligt antalet språk och ordningen för dem. I följande avsnitt går vi över till att presentera och analysera det insamlade materialet mer i detalj.

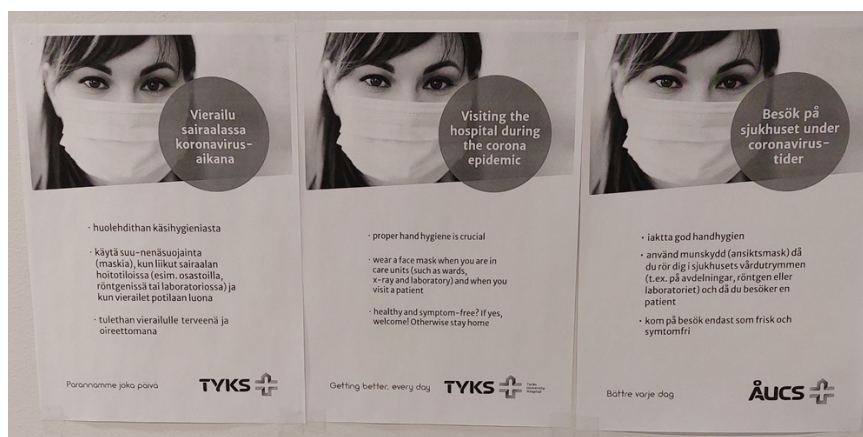
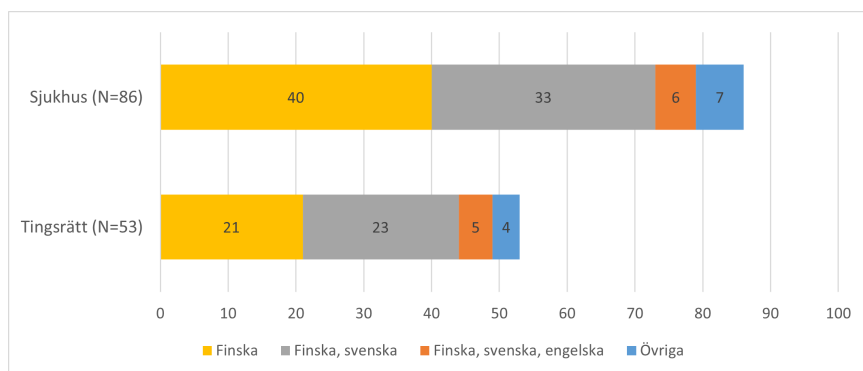

Bild 1. Sjukhus, anvisningar för besök under coronapandemin (mot-svarande text på finska, engelska, svenska).

6 Skyltarna vid sjukhuset och tingsrätten

De insamlade skyltarna presenteras enligt de språk som används på dem i figur 1⁶.

Figur 1. Skyltarna enligt språk.

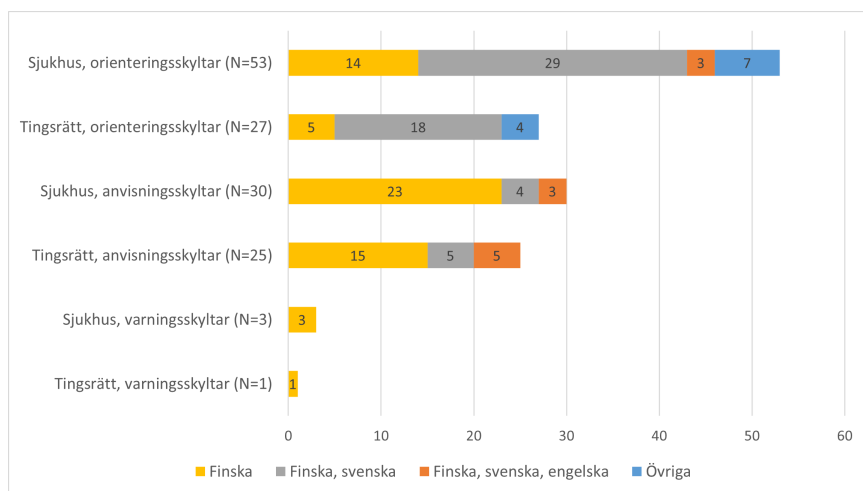
De enda språken som förekommer på de undersökta skyltarna är finska, svenska och engelska. Kategorin *Övriga* syftar på skyltar med verbala budskap vars språk inte kan avgöras och som är (lika) förståeliga på flera språk (t.ex. *WC*, *Info*, *AD-134*). Antalet skyltar är överlag högre vid sjukhuset (N=86), där finskspråkiga skyltar är vanligast (46,5 %), följt av tvåspråkiga (finska, svenska) skyltar (38,4 %). Vid tingsrätten (N=53) är däremot tvåspråkiga skyltar (finska, svenska) mest frekventa (43,3 %), men antalet finskspråkiga skyltar är nästan lika stort (39,6 %). Trespråkiga och övriga skyltar är sällsynta vid båda organisationerna.

Vad gäller språkens ordning på skyltarna (då man läser från vänster till höger och uppifrån ner) är finska generellt det första språket på de tvåspråkiga skyltarna i materialet, även om tre skyltar vid sjukhuset anger texterna på svenska före de finska. Med tanke på att finska är områdets majoritetsspråk är ordningen finska>svenska i linje med språklagen (423/2003). På trespråkiga skyltar varierar ordningen mellan finska>svenska>engelska (9 st), vilket är förväntat med tanke på språklagen, och finska>engelska>svenska (2 st), vilket avviker från språklagen. Att man placerar den engelska texten före den svenska såsom i bild 1 kan avspegla en omedveten uppfattning om språkens ställning som inte motsvarar organisationens officiella språkpolicy. Därtill är finska det enda

⁶ I figuren redovisas endast unika skyltar, inte skyltar som förekommer flera gånger i det insamlade materialet (totalt 18 stycken) (se Tolvanen m.fl., 2025).

språket som används på enspråkiga skyltar. Svenska texter förekommer endast på tvåspråkiga skyltar, d.v.s. vid sidan av motsvarande texter på finska, medan engelska texter används endast på trespråkiga skyltar vid sidan av motsvarande texter på finska och svenska. På flerspråkiga skyltar är texten på finska ibland synligare än texterna på andra språk, till exempel genom ett större teckensnitt. Det finns sålunda en relativt tydlig hierarki mellan språken i det lingvistiska landskapet. Finska står högst i den språkliga hierarkin, följt av svenska och därefter engelska.

Vi har därtill delat in skyltarna i tre grupper enligt skyltens kommunikativa funktion (se figur 2): *orienteringsskyltar* som visar var något ligger/finns, *anvisningsskyltar* som instruerar vad man (inte) ska göra, och *varningsskyltar* som varnar för möjliga hot/risker (se även Tolvanen m.fl., 2025). Indelningen bygger på Schuster m.fl. (2017), som också undersökt skyltar vid sjukhus, men har förenklats och anpassats för det undersökta materialet.

Figur 2. Skyltarna enligt funktion.

Som figur 2 visar finns det tydliga skillnader mellan de tre grupperna. Vid båda organisationerna är de flesta orienteringsskyltarna tvåspråkiga (finska, svenska), medan anvisningsskyltarna oftast är finskspråkiga. Varningsskyltarna, som överlag är sällsynta, är också helt finskspråkiga. I det följande analyserar vi materialet kvalitativt genom att lyfta fram några skyltar som illustrerar typiska drag i materialet.

Ett återkommande positivt exempel på tvåspråkiga lösningar finner man på officiella, tryckta skyltar som vi kallar för *bestående* skyltar (eng.

permanent signs). Dessa skyltar har ofta en orienterande funktion (se bild 2 och 3). En allmän tendens i vårt material är att bestående skyltar ger motsvarande information på båda nationalspråken, finska och svenska.

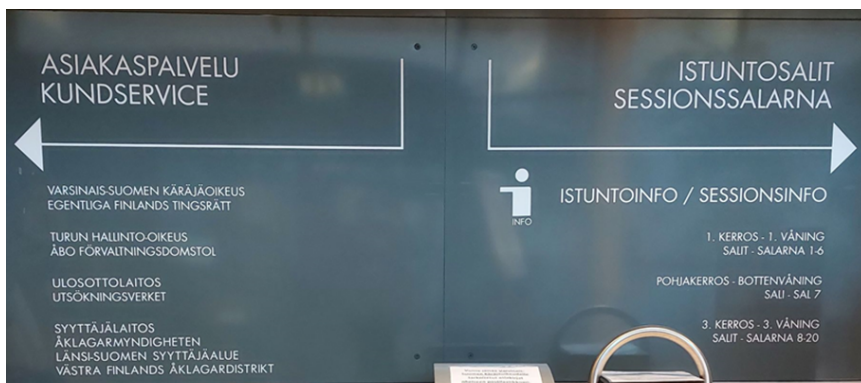

Bild 2. Tvåspråkig, tryckt orienteringsskylt vid tingsrättens ingång.

Bild 3. Tvåspråkiga, tryckta orienteringsskyltar vid sjukhuset.

Skyltarna i bild 2 och 3 presenterar nationalspråken som visuellt jämlika, eftersom typografin är densamma, d.v.s. texterna på båda språken är skrivna med samma och lika stort teckensnitt. De undersökta organisationerna har sålunda utarbetat rutiner för att skapa tvåspråkiga skyltar, och dessa kunde även tillämpas för att skapa skyltar på fler språk än bara finska och svenska.

Ett språkpolitiskt sett mer problematiskt fall utgör däremot ofta s.k. *tillfälliga* skyltar (eng. *temporary signs*), som i typfallet är handskrivna eller utskrivna papperslappar som har satts upp i utrymmena. Vi utgår från att sådana skyltar vittnar om ett behov av information som saknas i den bestående skyltningen och att de produceras av enskilda anställda för att lösa konkreta problem. Att enskilda anställda sätter upp skyltar för att fylla

akuta behov kan emellertid leda till att man inte beaktar skyltningens konsekvenser för de språkliga rättigheterna. Exempelvis ges praktisk information ofta bara på finska (se bild 4), och ibland finns det mer information på finska än på svenska. Man kan dock inte förvänta sig att alla anställda har tillräcklig kompetens att producera fungerande skyltar på svenska. Snarare borde organisationen se till att anställda har stöd att tillgå om de behöver producera skyltar, till exempel färdiga mallar för skyltar eller översättningshjälp.

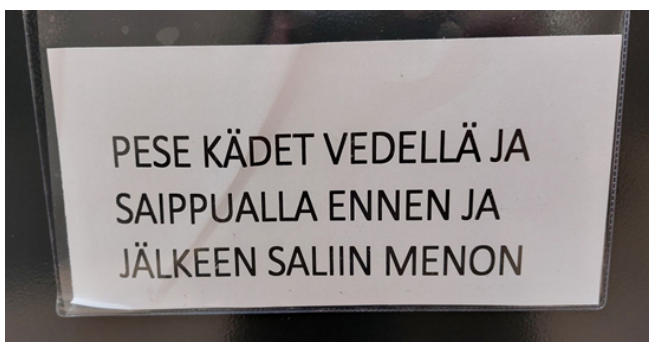

Bild 4. Anvisningsskylt vid tingsrätten, 'Tvätta händerna med vatten och tvål innan och efter du varit i salen'.

Slutligen vill vi lyfta fram varningsskyltarna. De är få till antalet men har en mycket central funktion: att varna för hot eller risker. Samtliga varningsskyltar som vi hittat ger emellertid information bara på finska, t.ex. fi. *Varo avautuvaa ovea* 'Se upp för dörren som öppnas' (se bild 5), *Varo trukkaa* 'Akta dig för trucken' eller *Emme vastaa vaatenaulakkoon jätetyistä vaatteista ja arvotavaroista* 'Vi ansvarar inte för kläder eller värdesaker i klädställningen'. Personer som inte kan finska löper med andra ord en större risk för fysisk eller ekonomisk skada än finstalande personer i de undersökta miljöerna. I och med att varningsskyltarna är få och relativt enhetliga skulle det vara relativt enkelt att skapa färdiga mallar för dessa eller använda flera icke-verbala symboler på skyltarna. Vidare visar bild 5 att språkvalen inte alltid är systematiska, utan att det kan finnas såväl en- som flerspråkiga skyltar intill varandra.

Bild 5. Utgången vid sjukhuset, en tvåspråkig skylt (*Ulos - Ut*) och två enspråkigt finska skyltar (*Varo avautuvaa ovea* 'Se upp för dörren som öppnas' och *Viranomaishuone* 'Myndighetsrum').

7 Sammanfattande diskussion

I denna studie har vi analyserat skyltar vid två offentliga organisationer i det officiellt tvåspråkiga, men i praktiken flerspråkiga Åbo. Det är inte överraskande att finska, områdets majoritetsspråk, används på alla skyltar i det undersökta materialet. Våra resultat visar att Finlands tvåspråkighet beaktas relativt bra på orienteringsskyltar, av vilka över hälften är tvåspråkiga vid båda organisationerna. Svenska är dock mindre vanligt på skyltar som ger anvisningar och används inte alls på varningsskyltar, vilket är oroväckande. Engelska, som är det enda språket som förekommer på skyltarna utöver de två nationalspråken finska och svenska, används på relativt få skyltar. Finskans ställning som *de facto* majoritetsspråk (se Suksi, 2017) ifrågasätts sålunda inte i de undersökta lingvistiska landskapen. Svenskan spelar en mer framträdande roll på skyltar som skapats via officiella kanaler, men en betydligt mindre roll på mer praktiska, lokalt producerade skyltar. Engelskan används däremot framför allt i praktiska sammanhang. Följaktligen har endast finskspråkiga tillgång till all information på skyltarna, medan svenskspråkiga endast får en del av informationen och inga praktiska anvisningar eller information om risker och hot. De som talar ett annat språk får nöja sig med engelska och främst praktisk information. Svenskan är dock synligare i dessa offentliga sammanhang än till exempel på kommersiella skyltar i Åbo centrum, som domineras av engelska (se Haapamäki, 2022). Detta kan anknytas till organisationernas lagstadgade skyldighet att ge service på svenska (se även Syrjälä, 2018).

Finland är enligt grundlagen ett tvåspråkigt land, vilket innebär att svenskan sannolikt inte kommer att försvinna i framtiden, samtidigt som den språkliga mångfalden ökar i hela Finland. Offentliga organisationer i Finland kommer sålunda att ställas inför ett stort behov av att utveckla hållbara och fungerande lösningar för att hantera flerspråkigheten, bland annat på skyltar i offentliga utrymmen. Våra resultat visar att offentliga organisationer som erbjuder tjänster på två språk, såsom Åbo universitetscentralsjukhus och Egentliga Finlands tingsrätt, redan har fungerande rutiner för att skapa tvåspråkiga skyltar. Dessa rutiner kunde gärna utvidgas för att i högre grad bemöta både den svenskspråkiga befolkningen, som enligt lag har rätt att få information på sitt modersmål, och de allt större andra språkgrupperna, som inte har samma lagstadgade skydd men som också behöver få tillgänglig information.

Användningen av olika språk på skyltarna vi analyserat styrs av både Finlands lagstiftning och organisationernas egna språkpolicydokument, i detta fall språkprogrammet vid Åbo universitetscentralsjukhus. Vår studie visar dock att det i praktiken finns mycket variation i språkvalen på skyltarna och att organisationerna därför måste planera och fatta beslut om språkvalen på skyltarna mer i detalj. Det är även viktigt att reservera resurser för produktionen av skyltar på olika språk. En stor fråga är vem som producerar skyltarna; är det till exempel möjligt att anlita språkexperter eller samarbeta med andra tingsrätter eller sjukhus för att skapa mallar för skyltar? De existerande rutinerna behöver kompletteras med såväl språkpolitiska beslut och planeringsarbete som resurser för produktion av fungerande skyltar på olika språk. Konsekvent användning av båda nationalspråken och andra språk på skyltarna minskar ojämlikhet och bidrar till en mer hållbar tillgång till offentliga tjänster.

Litteratur

- Ben-Rafael, E., Shohamy, E., Hasan Amara, M., & Thumper-Hecht, N. (2006). Linguistic Landscape as Symbolic Construction of the Public Space: The Case of Israel. *International Journal of Multilingualism*, 3(1), 7–30. <https://doi.org/10.21832/9781853599170-002>
- Cenoz, J., & Gorter, D. (2006). Linguistic Landscape and Minority Languages. *International Journal of Multilingualism*, 3(1), 67–80. <https://doi.org/10.1080/14790710608668386>
- FN-förbundet (2024). Globala målen för hållbar utveckling. <https://fn.se/globala-malen-for-hallbar-utveckling/> [2024-02-13]
- Gorter, D. (2021). Multilingual inequality in public spaces: Towards an inclusive model of Linguistic Landscapes. I R. Blackwood & D. A. Dunlevy (Red.), *Multilingualism in Public Spaces: Empowering and Transforming Communities* (s. 13–30). Bloomsbury Academic.

- Gorter, D., & Cenoz, J. (2024). *A Panorama of Linguistic Landscape Studies. Multilingual Matters.*
- Grönqvist, K. (2013). Redogörelse för en empirisk undersökning gällande det svenska språkets ställning i de tvåspråkiga tingsrätterna i södra Finland. *Tidskrift utgiven av juridiska föreningen i Finland*, 149(4), 314–323.
- Haapamäki, S. (2022). Språkliga landskap i Åbo förr och nu. *Folkmålsstudier*, 60, 11–43. <https://doi.org/10.55293/fms.120811>
- Hovens, D. (2021). Language Policy and Linguistic Landscaping in a Contemporary Blue-Collar Workplace in the Dutch–German Borderland. *Language Policy* 20, 645–666. <https://doi.org/10.1007/s10993-020-09572-y>
- Kommunförbundet. (2024). *Tvåspråkiga kommuner och tvåspråkighet.* <https://www.kommunforbundet.fi/kommunforbundet/kommuner-och-samkommuner/tvasprakiga-kommuner> [2024-06-26]
- Landry, R., & Bourhis, R. Y. (1997): Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality. An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16(1), 23–49. <https://doi.org/10.1177/0261927X970161002>
- Mustajoki, M. (2020). *Language matters: A study about language communication with bilingual Swedish speakers in Finnish healthcare.* [Doktorsavhandling, Helsingfors universitet]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-6278-6>
- Reh, M. (2004). Multilingual writing: a reader-oriented typology – with examples from Lira Municipality (Uganda). *International Journal of the Sociology of Language*, 179, 1–41. <https://doi.org/10.1515/ijsl.2004.2004.170.1>
- Schuster, M., Elroy, I., & Elmakais, I. (2017). We are lost: measuring the accessibility of signage in public general hospitals. *Language Policy*, 16(1), 23–38. <https://doi.org/10.1007/s10993-015-9400-0>
- Språkberättelse. (2021). *Regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstifningen.* Statsrådets publikationer 2021:89. Statsrådet. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-995-3>
- Statistikcentralen. (2023). *Befolkningsstruktur.* Referensperiod: 2022. Statistikcentralen. <https://stat.fi/julkaisu/cl8lprraorrr20dut5a0tywm5> [2023-04-13]
- Suksi, M. J. R. (2017). Legal implications of the constitutional principle of two national languages in Finland: Symmetry with the possibility of asymmetry. *Revista de Llengua i Dret. Journal of Language and Law*, 67, 7–37. <https://doi.org/10.2436/rld.i67.2017.2899>
- Syrjälä, V. (2018). *Namn – språk – ställe: Språkbrukarna i Svenskfinlands offentliga rum.* [Doktorsavhandling, Helsingfors universitet]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-4299-3>
- Tallroth, P. (2007). Kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista ja niiden merkityksestä viransaannin edellytyksenä. I T. Leblay & M. Reuter Mikael (Red.), *Valtionhallinnon kielitutkinnot – språkexamina i reviderad form* (s. 16–25). Utbildningsstyrelsen.

Tolvanen, E., Kuosa, A.-M., & Wide, C. (2025). Julkisen sektorin kielimaisemat: Turun yliopistollinen keskussairaala ja Varsinais-Suomen käräjäoikeus. I H. Lantto, P. Sjöblom, L. Kolehmainen, J. Vaahtera & M. Hjort (Red.), *Kieli maisemassa, maisema kielessä: tutkimuksia Turusta* (s. 115–149). Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Tolvanen, E. (u.a.). Språkliga landskap inom vården.

Uppslagsverket Finland. (2012). <https://www.uppslagsverket.fi/sv/start/>

VSSHP (2021) = Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt (VSSHP) språkprogram 2021–2022/25. <https://www.vsshp.fi/fi/sairaanhoitopiiri/johtaminen-ja-organisaatio/saannot/Documents/Egentliga%20Finlands%20sjukvårdsdistrikt%20språkprogram.pdf> [2021-09-03]

Lagar och författningar

Finlands grundlag 731/1999.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990731>

Lag om ordnande av social- och hälsovård 612/2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210612>

Rättegångsbalk 4/1734.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1734/17340004000>

Samisk språklag 1086/2003. <https://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20031086>

Språklag 423/2003. <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423>

Teckenspråkslag 359/2015.

<https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2015/20150359>